

og fortætning foregaar paa et omsorgsfuldt avgrøftet og planeret tørkefelt.

Denne slags torv benævnes *maskinform orv*.

Eller ogsaa opløses raatorven i vand, i let den samtidig sammenblandes, delvis sønderskjæres og eltes i dertil specielt konstruerte maskiner, uten at avgrøftning herfor paa forhaand er absolut paakrævet. Torven formes derefter i formrammer utlagt paa tørkefeltet, hvilket maa være meget omsorgsfuldt avgrøftet og planert, bør allerhelst være fast mark. Ved at blande torven med vand utkræves betydelig mindre kraft til torvens bearbeidelse.

Denne slags torv benævnes *eltetorv*.

Forøvrig fremstilles eltetorv paa flere forskjellige maater, der alle har tilfælles, at behandlingen foregaar ved tilsætning av vand. I Danmark anvendes omtrent udelukkende eltemetoden, likeledes i Holland og store deler av Tyskland.

BRÆNDTORV HJEMME HOS OS

AV MARY HOUSEKEEPER I «URD»

KOLDT har vi hat det, og koksbeholdningen har minket bra. Dyr er denne »sorte vare« saa det er en gru. *Har De forsøkt torv i ovnene Deres?* Det er saamen et ganske »brændende spørmaal«. Jeg vet svært mange som har forsøkt — meningene er delte. Nogen siger det er storartet, andre siger det lugter sur torv over hele huset, og at den mængde aske som torven avsætter er skiddenfærdig, da den er saa let, at den fyker som melet i nordenvinden. At meningene er saa delte, er naturligvis ikke torvens skyld, men de lokale forholdes. Den ene ovn eller pipe eigner sig bedre for torvbrænding end den anden.

Jeg foreslaar at enhver prøver og gjør erfaringene selv, det er det sikreste. Torven siges at være billig i bruk. Den kan ogsaa i en almindelig »rundbrænder« ved ordentlig stel holdes i varme døgnet rundt. For den som vil forsøke, hitsættes følgende anvisning: Brændtorven antændes likesom koksen med nogen stikker eller vedtrær, men trænger mindre ved for at fange ild. Naar torven har tat ordentlig fyr — ca. 5 min. efter tændingen — tilskrues trækken til $\frac{1}{4}$ omdreining, hvis ovnen er tèt og normal forresten. Torven vil da hvis den er god, ligge og ulme og ved paafyldning morgen og aften holde jevn varme i værelset døgnet rundt. Man maa fjerne asken omhyggelig, det er desuten tilraadelig at dynke asken med litt vand for at forebygge støv.

At vi producerer torven selv, er jo ogsaa en sak av betydning. Torvmyrer har Norge nok av, og selvhjælp er ikke at foragte. Der

duger intet uforsøkt og som sagt selverhvervet erfaring er bedst, prøv derfor ogsaa torven, men la ikke »følelsen« av at det er dyrt eller billig være det bestemmende, men regn ordentlig ut baade torvens og koksens økonomiske værdi som brændsel.

BRÆNDTORVDRIFT VED VORE SÆTERBRUK

HØIT OVER DALENE og over de skogklædte aaser ligger fjeldvidderne. Det er et stykke Norge for sig selv, og som bekjent er omtrent halvdelen av vort lands flateindhold snaufjeld og fjeldvidder. At kunne utnytte disse vidder bedre er et spørsmåal, der for tiden er under overveielse.

Fra lange tider tilbake har gaardbrukerne i vore fjelddale været vant til om sommeren at bringe buskapen tilsæters. Det gjælder da i størst mulig utstrækning at kunne utnytte produktene, d. v. s. melken, og derfor blir der paa sætrene kjernet smør og ystet ost, særlig det sidste, hvortil trænges ganske store mængder brændsel.

Ildstedene er mange ganger saa som saa. Aapne ildsteder, de mest uøkonomiske av alle, har man næsten overalt. Til mysekokningen anvendes nu for det meste indebyggede ildsteder, men heller ikke disse er konstruert med den størst mulige brændseløkonomi for øie.

Mysekokningen kan man gjerne si er en industri, som erganske omfattende baade paa sætrene og ved meieriene.

Efter *Hejes lommealmanak* kan man regne, at for hvert kg. mysost maa man fordampe mindst 10 kg. vand, og da man ved disse ildsteder neppe kan gaa ut fra en stort høiere fordampning end ca. 1 kg. vand pr. kg. tør brændeved, skulde man altsaa trænge 10 kg. ved til at producere 1 kg. mysost eller med 1 favn lufttør bjerkeved à ca. 1,66 m.³ (ca. 1000 kg.) skulde man kunne producere med et rundt tal 100 kg. mysost.

I henhold til de opgaver vi har kunnet erholde, skulde en sæter i Valdres med 16 kjø og ingen gjeter trænge til sit samlede brændselforbruk i sommerens løp 5 à 6 favner $\frac{6}{4}$ lang granved, og for større sæterlag skulde der efter opgivende forbrukes ca. 100 favner granved i sommerens løp. Ved en sæter i Gudbrandsdalen med 12 kjø og ingen gjeter fik man sig utvist 3 hauger bjerkeved, og ved en anden sæter sammesteds med 9 kjø og 150 gjeter fik man samme kvantum. I det sidste tilfælde hadde man 3 mysegryter i bruk og hvor meget brisk og lignende man brukte ved siden av, kunde ikke opgives.

Hvorom alt er, *sætrene sluker en masse brændsel.* Hvor sætrene ligger midt i tykke skogen, kan det være av mindre betydning, om